

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALARI VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektori
D.Xolmatov

“....._” 2023 yil

IQTISODIY TA'LIMOTLAR TARIXI
Mustaqil ta'lim

1- kurs uchun
(kechki ta'lim)

Bilim sohasi:	300000 - Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	310000 - Ijtimoiy va hulq atvorga oid fanlar
Bakalavriat ta'lim yo'nalishi:	60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Namangan-2023

TALABALARNING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETISHNING SHAKLI VA MAZMUNI

“Iqtisodiy ta’limotlar tarixi” fani bo’yicha talabaning mustaqil ta’limi shu fanni o’rganish jarayonining tarkibiy qismi bo’lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to’la ta’minlangan.

Talabalar auditoriya mashg’ulotlarida professor-o’qituvchilarning ma’ruzasini tinglaydilar, misol va masalalar yechadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan misol va masalalarni yechadi. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o’rganish maqsadida qo’shimcha adabiyotlarni o’qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo’yicha testlar yechadi. Mustaqil ta’lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo’shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o’rganish, kerakli ma’lumotlarni izlash va ularni topish yo’llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma’lumotlar to’plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to’garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma’ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. Shuning uchun ham mustaqil ta’limsiz o’quv faoliyati samarali bo’lishi mumkin emas.

Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg’ulot olib boruvchi o’qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o’zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma’ruza darslarini olib boruvchi o’qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi.

““Iqtisodiy ta’limotlar tarixi”” fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi mavzular ko’rinishida shakllantirilgan.

Mustaqil ta’limning turli shakllari mavjud bo’lib, unda talaba o’qituvchi rahbarligida fan bo’yicha yangi bilimlarni, o’quv va ko’nikmalarni o’zlashtirish, ijodiy faoliyatni amalga oshira oladi.

Ushbu shakllarga quyidagilar tegishlidir:

- tarqatma materiallar bo’yicha ma’ruzalar qismini o’zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo’yicha fan bo’limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- talabalarning o’quv-ilmiy tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog’liq bo’lgan fan bo’limlari va mavzularini chuqur o’rganish;
- masofaviy ta’lim;
- faol va muammoli o’qitish uslubidan foydalanilgan o’quv mashg’ulotlari;
- o’quv qo’llanmalari yordamida fan mavzularini o’rganish.

№	Mavzular	Qisqacha mazmuni	Soati
1-Modul. Qadimgi dunyo, feodal jamiyati va ilk kapitalizmning iqtisodiy ta’limotlari			
1	«Iqtisodiy ta’limotlar tarixi» faninsh predmeti va o’rganish usuli	Yangicha ijobiy fikrlash, umumiy iqtisodiy madaniyatni shakllantirish, fan muammolari, dogmatik va zamonakashlik asosida yondashishning oldini olish, iqtisodiy g’oyalarni chuqur o’zlashtirishda va talabalarni tarbiyalashda fanning ahamiyati.	4
2	Qadimgi dunyo iqtisodiy g’oyalari	Qadimgi Shaq davlatlari iqtisodiy taraqqiyotining muammolari, xususiyatlari. Qadimgi Bobil davlatining g’oyalari. Qadimgi Misrdagi iqtisodiy g’oyalar. Qadimgi Xindistondagi iqtisodiy g’oyalar. Qadimgi Xitoydagi iqtisodiy fikrlar. Zardushtiylik (Avesto)dagi iqtisodiy	4

		g'oyalar. Qadimgi Gretsiya ilk quldorlik jamiyatidagi iqtisodiy qarashlar. Qadimgi Rimdagi iqtisodiy kontsetsiyalar.	
3	Feodal jamiyati va uning yemirilishi davridagi iqtisodiy ta'limotlar	Islomdagi iqtisodiy qarashlar. Ibn Xalduunning "Kitob-ul-ibar" asaridagi iqtisodiy g'oyalar. G'arbiy Yevropadagi iqtisodiy g'oyalarning asosiy mohiyati. O'rta asr utopiyalari.	4
4	O'rta Osiyodagi temuriylar davrigacha bo'lgan iqtisodiy g'oyalar	Marg'ironiyning «Hidoya» asari, undagi iqtisodiy fikrlar, iqtisodiy qonunchilik, zakot, Forobiy asarlarida "ehtiyoj", mehnat, mehnat taqsimoti, inson omili masalalarining yoritilishi. Fozil davlat to'g'risidagi g'oya.	4
5	Amir Temur va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar va iqtisodiy siyosat	Amir Temurning iqtisodiy siyosati. Ulug'bekning iqtisodiy g'oyalari va iqtisodiy siyosat. Alisher Navoiyning «Maxhub ul-qulub» va boshqa asarlaridagi iqtisodiy g'oyalar. Dehqon, xunarmand mehnatining ulug'lanishi. Bobur va uning vorislari olib borgan ijtimoiy-iqtisodiy isloxlarning mohiyati.	4
6	Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati va ahamiyati	Merkantilizm tushunchasi, uning mazmuni. Merkantilizm g'oyasi vujudga kelishining iqtisodiy va ijtimoiy shart-sharoitlari. Merkantilizmning tarixiy taqdiri.	4
2-modul. Klassik maktabning iqtisodiy ta'limotlari			
7	Angliya va Frantsiyada klassik (mumtoz) maktabning shakllanishi	Klassik (mumtoz) iqtisodiy maktab vujudga kelishining tarixiy shart-sharoitlari va umumiy xarakteristikasi. P'er Buagil'berning qiymat talqini, iste'mol va ayirboshlash qiymati, pulga munosabat. Fiziokratizm iqtisodiy ta'limotining vujudga kelishi. A. Tyurgo asarlarida fiziokratik tizimni rivojlantirilishi.	2
8	Klassik iqtisodiy maktabning tuda shakllanishi. Adam Smit va David Rikardo iqtisodiy ta'limotlari	A.Smit «Xalqlar boyligining tabiati va sabablari to'g'risidagi tadqiqot» nomli asari, feodalizmga munosabat. Merkantilizm tanqidi va fritrederlik (erkin savdo)ning asoslab berilishi. D.Rikardo-sanoatning fabrika davri mafkurachisi. A.Smit va D.Rikardo g'oyalarning boshqa olimlar tomonidan rivojlantirilishi.	2
3-modul. Klassik maktabga alternativ ta'limotlar			
9	Klassik iqtisodiy maktabga muqobil g'oyalarning mohiyati	Mal'tusning «Nufus nazariyasi», qiymat nazariyasi va foyda masalalarining klassik maktabga xos ziddiyatlaridan foydalanish. T.Mal'tusning realizatsiya nazariyasi. N.Seniorning «tiyilish» va «sunggu soat» nazariyalari. «Sey qonuni», umumiy ortiqcha ishlab chiqarish extimolining rad etilishi. Sismondi, Prudon va Rodbertus qarashlaridagi umumiylik, xususiylik.	2
10	Bozor iqtisodiyotiga muxolif - sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy tadbiri	Sen-Simonizm evolyutsiyasi. SH.Fur'ening tarixiy rivojlanish kontseptsiyasi. R.Ouen. K.Marksning «Kapital» asari, undagi asosiy g'oyalar. «Qo'shimcha qiymat nazariyasi». F.Engel'sning «Anti-Dyuring», «Oila, xususiy mulk va davlatning kelib chikishi» va boshqa asarlarida sotsialistik jamiyat iqtisodiy asoslari ta'limotining rivoji. I.Leninning «Rossiyada kapitalizmning taraqqiyoti», «Imperializm kapitalizmning yuqori bosqichi» va boshqa asarlardagi iqtisodiy g'oyalar. «Xarbiy kommunizm» iqtisodiy siyosatiga	2

		berilgan baho.	
4-modul. XIX asr oxiri - XX asrlardagi iqtisodiy ta'limotlar.			
11	Marjinalizm ta'limoti va neoklassik iqtisodiy maktablar	Avstriya maktabi. K.Menger, Ye.Bem-Baverk, F.Vizer siyosiy iqtisod predmet va metodlarining sub'ektiv-psixologik nuqtai-nazardan talqin qilinishi. Eng yuqori naf nazariyasining inglizcha varianti. U.Jevons, L.Val'ras. Kembrij maktabi yoki yangi klassik (neoklassik) yo'nalish. A.Marshallning narxlar va daromadlar nazariyasi, neoklassik mikroiqtisodiyotning asosi, qisqa va uzoq davrlar, narxlar va ularni shakllantirish omillari to'g'risidagi ta'limot. J.B.Klarkning iqtisodiy ta'limoti. L.Val'rasning umumiy iqtisodiy muvozanat modeli. V.Paretoning umumiy iqtisodiy muvozanat kontseptsiyasi.	2
12	Institutsionalizm yo'nalishi mohiyati va ahamiyati	T.Veblen g'oyalari. «Bekorchi sinflar nazariyasi» asaridagi iqtisodiy g'oyalar. J.R. Kommons qarashlari. U.K.Mitchell g'oyalari. J.K.Gel'breytning iqtisodiy qarashlari. Chamberlen monopolistik raqobat to'g'risida. J.Robinsonning nomukammal raqobat nazariyasi Fridmenning monetar maktabi. Xayek va Mizesning sotsialistik iqtisodga munosabati. V.Rebkening ordoliberalizmi	2
13	Jon Meynard Keyns ta'limoti va neokeynschilik	J.M.Keyns. «Bandlik, foiz va pulning umumiy nazariyasi» (1936) asaridagi iqtisodiy g'oyalar. E.Xansen, S.Xarris, J. M. Klark asarlaridagi iqtisodiy g'oyalar. Frantsiyadagi keynschilik Stagnatsiya nazariyasi, dirijizm. Akselerator tushunchasi. Imperativ va indikativ rejalashtirish. Keyns g'oyalarining hozirgi davrdagi ahamiyati.	2
14	Neoliberalizm g'oyalarining mohiyati va ahamiyati. Nomukammal raqobat bozori nazariyalari	Frayburg, Chikago, London maktablari, "Lippman kollokviumi" g'oyalari. Neoliberalizm g'oyalarining GFRda qo'llanilishi. Adenauer - Erxard rejalari. "Ordoliberalizm". Milton Fridmen g'oyalari. Fillips egri chizigi (ish xaqi va ishsizlik o'rtasidagi bog'lanish). Xayeklarning iqtisodiy g'oyalari ahamiyati. E. Chamberlin ("Monopolistik raqobat nazariyasi") g'oyalari. J. Robinson ("Nomukammal raqobatning iqtisodiy nazariyasi") g'oyalari, monopoliyaga salbiy munosabat.	2
15	Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlari evolyutsiyasi	P.Samuel'son, "Ekonomiks" asari, "neoklassik sintez" kontseptsiyasining mohiyati. Samuel'son asarida iqtisodiy tafakkur tarixiga oid masalalarning tahlili.	2
16	Iqtisodiyot bo'yicha Nobel mukofoti laureatlarining g'oyalari	Iqtisodiy modellar bo'yicha mukofotlanganlar (Leont'ev, Kleyn, Frish, Tinbergen va boshqalar). resurslarni optimal joylashtirish (Kantarovich, Kupmans, Alle, Gurvits va boshqalar), monetarizm va pul siyosati masalalari (Fridman, Myurdal, Mandell, Merton, Xayek), iqtisodiy muvozanat masalalari (Xiks, Debre, Errou va boshqalar), iqtisodiy o'sish muammolari (Solou, Kuznets), xalqaro bozor va savdo masalalari (Olin, Krugman), assimetrik axborotning iqtisodiyotdagi roli (Vikri, Mirrlis, Akerlof. Stiglits va boshqalar).	2
17	Jahon xo'jaligi to'g'risidagi iqtisodiy g'oyalar	A.Smitning «mutloq afzallik nazariyasi». Tashki savdoda xarajatlarning roli. D.Rikardoning «nisbiy afzallik nazariyasi». E.Xeksher-B. Olin nazariyalari.«Tovarning xayot	2

		tsikli» nazariyalari. J.Xiksning ilmiy-texnik progress bilan bog'liq iqtisodiy fikrlari.	
5-modul. O'tish davri iqtisodiy nazariyalari.			
18	18-mavzu. O'tish davrining mohiyati va ahamiyati	Iqtisodiy taraqqiyotning bosqichlari, bir tarixiy bosqichdan boshqasiga o'tish- siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy o'zgarishlar Rivojlanish bosqichlarining shakllari (an'anaviy, bozor, kelajak iqtisodiyoti). "Shok terapiyasi" (revolyutsion) va evolyutsion yo'l tafsifi. Aralash iqtisodiyotning mazmuni. O'tish davrining davomiyligi, klassik davlatlar (Angliya, Frantsiya, AQSH va boshqalar) tajribasi, hozirgi davrdagi o'tish xususiyatlari (Yaponiya, Koreya Respublikasi, Singapur va boshqalar).	2
19	O'zbekiston Respublikasidagi ma'muriy-buyruqbozlik tizimidan bozor munosabatlariga o'tish davri kontsepsiyasi	O'zbekiston Respublikasida bozor munosabatlariga o'tishning xususiyatlari. O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti I. A. Karimov asarlarida bozor munosabatlariga o'tish tamoyillarining ishlab chiqilishi. Bozor iqtisodiyotiga o'tishga evolyutsion yo'l tutilishi sabablari. Bozor iqtisodiyotini shakllantirishning bosqichlari va xususiyatlari. Iqtisodiy isloxlarning milliy modeli va yangi asr strategiyasi. Xarakteristik strategiyasida O'zbekiston iqtisodiyotini yanada erkinlashtirish va modernizatsiyalash vazifalari.	2
Jami			50

Mustaqil ishni tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatma va tavsiyalar, keys- stadi, vaziyatli masalalar tuplami ishlab chikiladi. Unda talabalarga asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha amaliy topshirik, keys-stadilar yechish uslubi va mustaqil ishlash uchun vazifalar belgilanadi.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni takdimot qilish tavsiya etiladi.